

Формування трансакційних витрат сільськогосподарських підприємств під впливом фінансової інфраструктури

Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств як суб'єктів грошового обороту, що мають участь у створенні національного продукту країни, є важливим інструментом формування фондів грошових коштів. Специфічність аграрного виробництва породжує дефіцит власних обігових коштів, який компенсують за рахунок залучення інвестицій, бюджетних ресурсів, безповоротної фінансової допомоги, кредитів тощо. В умовах ринкового середовища рух грошових коштів від власників фінансових ресурсів до позичальників відбувається за допомогою інститутів фінансової інфраструктури.

Фінансова інфраструктура – це сукупність інститутів, які забезпечують організацію проведення фінансової діяльності. Як правило, такі інститути є посередниками фінансової діяльності і забезпечують надання фінансових послуг. До фінансової інфраструктури належать комерційні банки, фондові, валютні і товарні біржі, інвестиційні фонди й інвестиційні компанії, страхові фірми, дочірні підприємства, аудиторські і консультативні фірми, торговці цінними паперами, реєстратори, зберігачі, депозитарії тощо [1].

Сільськогосподарські підприємства, взаємодіючи з вітчизняною кредитною системою задля залучення позичкових коштів, несуть трансакційні витрати. Оцінюючи позиції країн світу в сформованому Групою Світового банку рейтингу легкості ведення бізнесу за показником кредитування (рис. 1), варто відмітити, що Україна займає 17 місце поряд з такими країнами як Польща, Великобританія, Венгрія, Сінгапур.

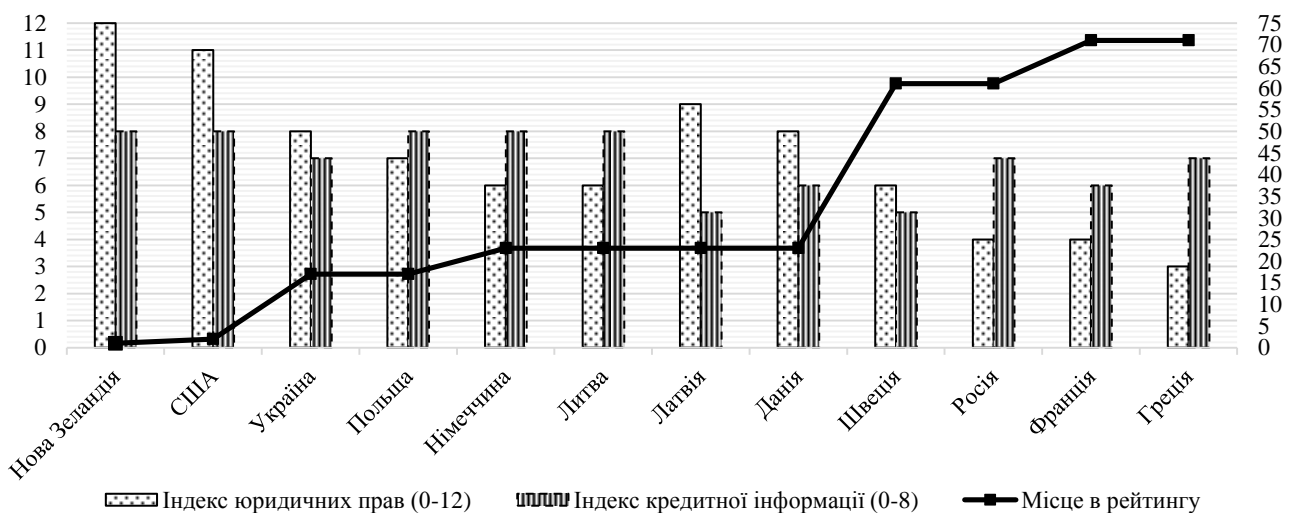

Рис. 1. Рейтинг легкості ведення бізнесу за показником кредитування та його індикаторами в країнах світу

Джерело: побудовано автором з використанням [2].

Відповідно до індексу юридичних прав (8 позиція з 12) вітчизняне законодавство забезпечує захист прав позичальників і кредиторів, що сприяє кредитуванню. Про досить високу ефективність правил, які впливають на охоплення, обсяг і доступність кредитної інформації, яку можна отримати через приватні бюро кредитних історій, свідчить індекс кредитної інформації (7 позиція з 8).

Відповідно до Закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [3] бюро кредитних історій – це юридична особа, виключною діяльністю якої є збір, оброблення, зберігання, захист і використання інформації, яка складає кредитну історію. Станом на 30.04.2014 р. за даними Єдиного реєстру бюро кредитних історій в Україні зареєстровано 9 бюро кредитних історій. До публічних послуг бюро кредитних історій належать моніторинг контрагента (інформація про ліквідацію, банкрутство, реорганізацію або припинення діяльності); надання інформації про поточний статус платника ПДВ та про податкову заборгованість; надання досьє на контрагента; маркетинговий аналіз банків клієнтами тощо. Серед переваг наведених послуг варто відмітити не тільки їх незначну вартість, а й значне скорочення трансакційних витрат сільськогосподарських підприємств на пошук інформації, а також запобігання трансакційним втратам у разі не виконання контрагентами контрактних зобов'язань за рахунок захисту від нелегальних угод, мінімізації ризиків у роботі з контрагентами тощо.

Щодо до зарубіжної практики, то, наприклад, у Литві діють і кредитний реєстр, і бюро кредитної інформації. Дані інституції поширюють інформацію за період часу, що охоплює не менше 2 років, як про підприємства, так і про фізичних осіб, забезпечуючи своїм користувачам доступ до баз даних через інтернет платформи.

Кредитний реєстр у Литві не поширює дані, отримані від підприємств роздрібною торгівлі і компаній комунальних служб, це здійснює бюро кредитної інформації. Позичальники мають право доступу до даних про себе, що містяться як у кредитному реєстрі, так і в приватному реєстрі кредитної інформації без справляння плати один раз на рік.

Список використаних джерел

1. Кудряшов В. П. Курс фінансів [Текст] : навч. посіб. / В. П. Кудряшов. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
2. Doing Business in Ukraine. Оценка бизнес регулирования, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org>
3. Про організацію формування та обігу кредитних історій [Електронний ресурс] : Закон України від 23.06.2005 р. № 2704-IV. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>